

25.6.2013

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 23.5.2013 dnro MMM030:00/2013

Asia: Luonnos Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaksi vuosiksi 2014-2020

Pro Luomu ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaluonnoksesta vuosiksi 2014-2020 ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Toimintaympäristön kuvaus ja analyysistä nousevat tarpeet

Pro Luomu ry pitää maaseudun kehittämisohjelmaluonnoksen toimintaympäristöä ja etenkin sen luomuruokaketjua koskevaa nykytilan kuvausta realistisena ja oikeana. On tärkeää, että kansallisen luomualan kehittämisohjelman tavoitteet on luonnoksessa huomioitu ja toimenpide-ehdotuksilla tuetaan niiden toteutumista.

Swot-analyysissä olisi hyvä nostaa esiin vahvuutena myös kuluttajien ja ammattikeittiöiden kasvanut kiinnostus luomuruokaa kohtaan kotimaisten elintarvikkeiden ja lähiruuan ohella. Uhkissa mainitaan, että luomutuotannon yleistyminen lisää peltopinta-alan tarvetta kokonaistuotannon tason säilyttämiseksi. Tämä lause tulisi poistaa. Kansallisen luomuhjelman tavoitteeksi asetettu 20 % peltopinta-ala ei aiheuta uhkaa maatalouden kokonaistuotantotason säilyttämiseksi tarvittavalle kokonaispeltopinta-alan kasvulle sen enempää kuin muutkaan ohjelmassa esitetyt ympäristön paremmin huomioon ottavat toimenpiteet.

Valittu strategia

Ohjelman strategia ja painopisteet ovat hyvin valittuja ja tukevat hyvin myös luomutuotannon periaatteita ja alan kehittämisohjelman tavoitteita. Luomutuotannon kehittämisessä markkinalähtöisyys on aina ollut keskeinen lähtökohta. Myös muun maataloustuotannon osalta tulisi kaikilta osin pyrkiä toimimaan markkinaorientoituneemmin vuoteen 2020 mennessä.

Valitut toimenpiteet

Luomun irrottaminen ympäristökorvausjärjestelmästä omaksi toimenpiteekseen on hyvä ehdotus. Luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuneet tilat on kuitenkin rajattu useassa kohdassa ympäristökorvausjärjestelmien ulkopuolelle, koska kyseisten toimenpiteiden katsotaan toteutuvan jo luomutuotannossa. Jotta luomutuotanto säilyy taloudellisesti houkuttelevana, luomutiloillakin tulisi olla mahdollisuus valita ympäristökorvausjärjestelmän toimenpiteitä. Tämän lisäksi rahoituksen allokoinnissa tulisi huomioida, että luomukorvausten kokonaistaso suhteessa ympäristökorvausjärjestelmän vapaavalintaisten toimenpiteiden korvauksiin säilyy kannustavana ja riittävän korkealla tasolla. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että luomukorvauksen perusteena olevat täydentävät ehdot ovat tasavertaisia riippumatta siitä onko tila tehnyt luomusopimuksen vai liittynyt ympäristökorvausjärjestelmään. Luomukorvauksen tulee perustua ensisijaisesti luomulainsäädäntöön ja sen noudattamiseen, ei täydentäviin ehtoihin. Myös luomutuotannon siirtymäkauden tukeen tulisi kotieläintuotannossa kiinnittää huomiota.

Luomusopimuksen ehtona olevaa pakollista viiden päivän luomukoulutusta tulisi lisätä luomukotieläintuotannon osalta 2-3 päivän lisäkoulutuksella. Koulutusvaatimuksen täyttymiseksi on hyväksyttävä myös luonnonvara-alan ammatillisessa tai yliopistollisessa koulutuksessa suoritettut luonnonmukaisen tuotannon erikoistumisopinnot.

Tilaneuvonnassa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että järjestelmästä ei tule yksittäisen viljelijän näkökulmasta liian byrokraattista. Lisäksi ympäristöneuvonnassa tulisi kiinnittää huomiota asiantuntijoiden riittävän laaja-alaiseen osaamiseen niin, että kaikkia ympäristöystävällisiä viljelymenetelmiä edistetään tasapuolisesti ja myös luomutuotanto tulee kaikissa olosuhteissa yhtenä vaihtoehtona huomioiduksi.

Luomukotieläintuotannossa vaadittavien rakennusten ja muiden investointien yksikkökustannukset ovat tavanomaisessa tuotannossa vaadittavien investointien kustannuksia suuremmat (ml. jaloittelu- ja ulkotarhat, karsinaolosuhteet). Investointien tukemisessa tämä tulisi ottaa huomioon.

Luomutuotannon kehittämisessä on tärkeää, että markkina- ja tuotantotavoitteet ovat yhteen sovitettavissa. Asetettu 20 % peltopinta-alatavoite ohjaa alan kehittämistä, mutta samanaikaisesti on tärkeää varmistaa, että tuotannosta suurin osa päättyy luomuna myös markkinoille. Myyntikasvivaatimus on tästä näkökulmasta hyvä asia, mutta sen noudattamisesta on tehtävä viljelijän kannalta mahdollisimman helposti seurattava. Luomukotieläin- ja kasvintuotannon yhdistämisestä samalla tilalla tulisi tehdä suositeltavaa, mutta ei pakollista. Joissakin tapauksissa kotieläin- ja kasvintuotannon harjoittaminen luomuna samalla tilalla voi olla käytännön tai markkinatilanteesta johtuvista syistä mahdotonta.

Kotieläin- ja kasvinviljelytilojen yhteistyö on luomutuotannossa etenkin ravinnekierrätyksen ja rehuntuotannon omavaraisuuden varmistamiseksi tärkeää, siksi yhteistyötä ei saisi hankaloittaa ylimääräisillä käytännön esteillä (kuten lantaa vastaanottavien tilojen erityisvaatimuksilla).

Neuvonnan, tutkimuksen ja koulutuksen avulla on huolehdittava siitä, että viljelytoiminta on kannattavaa, tuotannon tehokkuus paranisi ja markkinat toimisivat paremmin. Tässä suhteessa ohjelmaluonnoksessa esitetty yhteistyötoimenpide laajoista yhteistyöhankkeista, käytännön tarpeita tukevasta tutkimus- ja kehittämistyöstä sekä innovaatiotoiminnan edistämisestä on kannatettava. Pro Luomu katsoo, että alan kehittämistoiminnan tuloksellisuutta voitaisiin merkittävästi parantaa kehittämistoimien valtakunnallisella koordinoinnilla.

Mikro- ja pienyritysten rooli elintarviketuotannossa on perinteisesti Suomessa suuri. Toiminnan haasteena ovat kuitenkin pienet volyymit, paikalliset ja vielä kehittymässä olevat markkinat sekä toisaalta logistiikan ongelmat erityisesti luomumarkkinoilla, jotka ovat voimakkaasti keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Perinteisen vähittäiskaupan rinnalle tarvitaan uusia vaihtoehtoisia markkinointikanavia, mutta yksin niiden kehittymisen varaan luomualan kasvutavoitteita ei voida jättää. Pro Luomu katsoo, että luomualan kehittämisessä on tärkeää tunnistaa erilaiset markkinasegmentit ja maaseudun kehittämisohjelman toimenpitein tukea alan kasvua samanaikaisesti sekä paikallis-, koti- että vientimarkkinavetoisesti.

Kauniaisissa 25.6.2013

Pro Luomu ry

Marja-Riitta Kottila

toiminnanjohtaja

Päivi Rönni

asiantuntija